List 11.

NOVICE

Tečaj LV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 12. marcija 1897.

Politiški oddelek.

Volitve v peti kuriji.

Volitve volilnih mož v peti kuriji po raznih kronovinah so pokazale, da je bil popolnoma prazen tisti strah pred socijalisti, ki so ga nekaterniki imeli, ko je bil grof Taaffe predložil volilno reformo. Mi smo že tedaj izrekli, da je ta strah popolnoma neopravičen. V nekaterih mestih so res zmagali socijalisti, v nekaterih severnih industrijalnih deželah so tudi zmagali z volilnimi možmi v nekaterih kmetskih občinah. Za skoro vse te zmage se imajo socijalisti zahvaliti temu, da so ljudje, ki imajo volilno pravico v drugih kurijah, volitve udeležili niso in se je ves volilni boj moral izvojevati mej delavci samimi.

Vse manj uspeha bi pa socijalisti bili dosegli, da so se direktne volitve upeljale v kuriji kmetskih občin in mestni kuriji. Tedaj bi bili prišli na volišče kmetje in meščani in socijalni kandidatje bi bili ostali v ogromni manjšini.

Sicer pa peta kurija ne dosega namena, katerega jej je dala zakonodaja. Pokazati bi imela pravo mišljenje prebivalstva, a je pokazala le mišljenje delavcev, semtertja malo pomešano z drugimi elementi. Letošnje volitve so dobro pokazale, kako nezadostna je Badenijeva volilna reforma. Treba bode v kratkem misliti na novo volilno preosnovo.

Tu sta pa le dve pametni poti mogoči. Naj se le odpravijo stare kurije in tako upelje občna volilna pravica, ali naj se pa odpravi nova kurija in v kmetski in mestni kuriji upeljejo cbčne volitve, kakor je želel grof Taaffe. Tako bode zbornica imela pravi izraz ljudskega mišljenja.

Nekateri teoretiki se ogrevajo za to, da se upelje zastopstvo po stanovih. S tem bi se le poostrilo nasprotje mej stanovi. Taki poslanci bi tudi bili slabi državni in narodni zastopniki, ker bi se smatrali le za zastopnika jednega stanu. Ta stanovski čut bi se v njih tako utrdil, da bi na vse drugo pozabili. Pokazala bi se tako nasprotja, da bi nikdo s takim parlamentom vladati ne mogel. Sploh je pa veliko vprašanje, kako bi se število poslancev razdelilo na posamične stanove. Če bi se dalo nekaterim stanovom razmerno več poslancev, kakor drugim, ker so važnejši, bi to pri drugih stanovih vzbudilo silno nevoljo. Rekli bi, da so jih za volilno pravico goljufali. Če bi pa po številu odločevali poslance, pridejo v državni zbor največ raznovrstni delavci, ki bi najbrž ne bili sposobni za poslanstvo. Omikani stanovi bi bili nenavadno slabo zastopani. Tako bi vsi avstrijski duhovniki imeli samo jednega zastopnika, ko vendar sedaj samo na Kranjskem pojdeta dva duhovnika na Dunaj, na vse avstrijske odvetnike in notarje, bi skupno ne prišel niti jeden poslanec. Noben resno misleč človek seveda za tako volilno reformo biti ne more. O tacih načrtih se da pač govoriti po shodih, kjer se zbirajo ljudje, ki političnih razmer ne poznajo, v državnem zboru bi pa tako tak predlog mogel vzbujati jedino smeh.

Mi mislimo, da so letošnje volitve pri vseh razsodnih ljudeh in pri vseh tistih, kateri strašenja s socijalizmom ne potrebujejo v lastne politične namene, popolnoma pregnati strah pred socijalizmom. Posebno je ta strah od več, če se upeljejo še tajne volitve, da organizovani socijalistični delavci ne bodo mogli s silo na druge volilce uplivati. Sedaj, ko vidimo, da je strah pred socijalizmom bil prazen, je v Avstriji mogoče preiti h najširši volilni pravici, ne da bi bilo treba se bati kake nevarnosti za državo, družbeni red in mirni napredek. Zdrav razum prebivalstva se bode vedno upiral utopističnim socijalističnim idejam.

Politični pregled.

Volitve v Trstu. — V ponedeljek so se vršile volitve v Trstu za peto kurijo. Zmagal je iredentovec Hortis, s 14 109 glasov, slovenski kandidat Nabergoj je dobil 6462 in socijalni demokrat Učekar 4464 glasov. Od 36.436 volilcev jih je volit prišlo 25.115. Volitev se je v Trstu za

peto kurijo vršila direktno. Jednega delavca so zvečer Italijani zaklali. Tudi po dnevi je bil pri volitvah pretep. Volitve so pokazale, da v Trstu socijalizem še nima nič trdnih tal, dasi je v tem primorskem mestu jako mnogo delavcev. Slovenci mnogi niso šli volit, ker so gospodje pri magistratu bili pozabili dostaviti jim legitimacije. Volili so pa tudi nekateri, ki nimajo volilne pravice, ker so italijanski državljani. Po končani volitvi so nekateri Italijani razsvetlili hiše.

Volitve v peti kuriji na Goriškem. — Na Goriškem je v peti kuriji zmagal slovenski kandidat dr. Gregorčič. Italijani so bili napeli vse sile, da pridobe ta mandat, a se jim ni posrečilo.

Volitve v peti kuriji na Koroškem. — Volitev je pokazala, da na Koroškem konservativna stranka nima nobene zaslombe v nemških krajih. Izvoljen je kandidat nemške ljudske stranke dr. Lemisch s 3443 glasovi, secijalist Eich je dobil 101 glas, in konservativni kandidat Odilo Frankl 38, največ slovenskih glasov.

Državnozborske volitve. — Na Dolenjeavstrijskem so v peti kuriji zmagali v vseh desetih okrajih krščanski socijalisti. Propal je tudi Pernerstorfer. — Na Moravskem so voljeni 3 Čehi, dva socijalista in dve ožji volitvi sta še potrebni. V Šleziji je voljen jeden socijalist in jeden nemški nacijonalec, na Solnograškem je pa zmagal kandidat katoliške stranke.

Gorenjeavstrijski deželni zbor se je letos kakor po navadi izrekel za versko šolo. Pri tej priložnosti je pa linški škof se izrekel, naj bi se zakonodaja o šolah prepustila deželnim zborom. Ker se povsod bolje na površje rine federalizem, te škofove besede niso brez pomena. Toda slovenski poslanci se bode morali z vsemi silami upirati tacim nameram. Slovenci zunaj Kranjske pridejo v največjo nevarnost, ako bodo o njih šolah odločevali deželni zbori. Noben slovenski poslanec, naj pripada kateri koli slovenski stranki, ne more in ne sme glasovati za tako premeno šolskega zakona. Na to bode treba slovenske poslance večkrat opozarjati, ker bi sicer nekateri v svoji gorečnosti za versko šolo zares utegnili za kaj tacega glasovati in ni izključeno, da baš njih glasovi odločijo.

Bukovinski deželni zbor je odklonil predlog liberalcev, naj se upelje peta kurija z občno volilno pravico. Naročil je deželnemu zboru, nnj se izdela nov volilni red, po katerem se pomnoži število poslancev in pa volilna pravica znatno razširi v dosedanjih kurijah.

Hrvatje v vsem hočejo posnemati Madjare. Sedaj se govori, da mislijo drugo leto upeljati tudi civilni zakon in druge madjarske proticerkvene zakone. Seveda se tudi na Hrvaškem za to posebno poganjajo židje.

Nemčija. — Nič manj nego $328^1/_2$ milijona mark zahteva vlada od nemškega državnega zbora, da ji dovoli kredita za pomnožitev mornarice. Že ta svota je poslance osupnila, a razumeti je dala vlada, da omenjena svota še ne utegne zadoščati. Prebito bodo liberalci drago kupili dovolitev dijete za poslance in katoličani dovolitev povrnitve jezuitov v Nemčijo, če bodo dovolili vladi napominani kredit za te njihovi zahtevi. Čim bolj Nemčija pomnožuje vojsko, tim slabeja postaja ta. Poudarja se vedno, da je vojska že to li prešinjena z nezadovoljstvom socijalnega demokratizma, da se je bati najslabše discipline, ko bi morala prijeti za orožje.

Kreta. — Velevlasti so izročile Grški skupno noto, ki javlja, da je grško prisvojenje Krete izključeno, a zajamčena je samouprava te dežele. Grška se pozivlje, da odpokliče v šestih dneh brodovje in čete, sicer se bode postopalo s silo. Grška je z odgovorom na to noto prav do zadnjega čakala. Po pripravah Grške same in izjavah listov je bilo takoj soditi, da se Grška ne bo udala velesilam. Odgovorila je zdaj na noto, da je pripravljena umakniti brodovje iz kretskih voda, nikakor pa ne vojske. Postopanje Grške se mora zvati previdno. Ko bi se bila odločno uprla velesilam, bi bile te prisiljene resno nastopiti proti nji, ko bi se bila pa popolnoma udala, bi bilo nečastno za njo. Nadaljni tek razprav in pogajanj utegne postati ugoden za njo. To posebno za to, ker ni edinosti mej velevlasti. Edino Nemčija hoče še nekako ostro nastopati proti Grški. Ne štedi tudi o ej zadevi z intrigami napram velevlastim. Zlasti mej Rusijo in Francijo je hotela zaradi Krete spodkopati prijateljstvo. Rusija in Anglija vedno bolj odjenjujeta od strogega nastopanja napram Grški. — Grška se je tudi izjavila, da svoje vojske na noben način ne umakne s Krete. Grška se nemore zadovoljiti z avtonomijo Krete, nego zahteva, naj privolijo velesile, da Krečani potem plebiscita sami odločijo o svoje usodi. Če utegnejo velesile temu predlogu Grške se udati, izteče se vse Krečansko vprašanje ugodno za Grško in tudi Krečane. Jasno in dokazano je, da Krečani žele in zahtevajo priti pod Grško. Ravno za to ima Grška lajše stališče. Velesile to tudi sprevidujeju in za to vedno manj simpatizujejo s Turško. Toliko je gotovo, da vojske mej Turško in velesile ne bodo dopustile. Gotovo je tudi, da se za Kreto nekaj stori. Nasilstva turškega bo prosta. Da bi se v vsem le najhitreje sporazmeli, da bi bilo prelivanja krvi čim prej konec.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

Zadruga gostilničarjev in krčmarjev je poročala, da se popolnoma strinja z ureditvijo trgovine s pivom v steklenicah po načelih resolucije visoke poslanske zbornice drž. zbora. Gremij trgovcev tudi pritrja resoluciji in samo, da se točka 5 razširi tako, da bi bila raba takozvanega patentnega zaklepa dovoljena tudi pivovarnam v prometu s krčmarskimi obrti in konsumenti. V tem slučaju bi morala na patentnem zaklepu biti tvrdka pivovarne vidna, in za zaklepa taka kontrolna naprava, da bi se steklenica ne mogla odpreti, ne da bi se poškodovala ta kontrolna naprava. Na ta način bi bilo konsumentom, kakor doslej, mogoče, da bi dobivalo pivo v lahko otvorljivih steklenicah naravnost iz pivovarn ali njihovih zalog. „Prva kranjska izvozna pivovarna na Vrhniki“ poroča, da pride na Kranjskem pivo v steklenicah skoro izključno le v steklenicah s patentnimi zaklepi v promet, in da je zahtevajo konsumenti skoro izključno le v takih steklenicah. Po mnenju te tvrdke je patentni zaklep, če je primerno zavarovan, kakor pri njej, kjer se vsaka steklenica iz pivovarne odda le plombirana, veliko primernejši, nego probkov zaklep, v vsakem slučaju pa mnogo čednejši. Tvrdka je opazila, da se je pivo v steklenicah s probkovim zaklepom 14 dnij dlje v nepastevriranem stanju obdržalo. Krivdo manjše trpežnosti piva v zadnjem slučaju pripisuje temu, da je pri zaklepanja s probkami tudi pri največji previdnosti četudi majhna infekcija s tujimi, vrenje povzročujočimi snovmi, skoro neizogibna.

Po poročilu pivovarne Ivan Perles obstaja na Kranjskem navada, da krčmarji in gostilničarji sami oskrbujejo napolnitev steklenic s pivom in je oddajajo gostom, nasproti da pa prodajajo s patentnimi zaklepi.

Tovarna za pivo J. Kosler & Co. v Spodnji Šiški želi, da naj bi se producentom piva napolnitev piva v steklenice in njegovo spečavanje tako pravilno zaprtih kakor v takozvanih patentnih steklenicah do-

volilo v zabojih, obsegajočih najmanj 25 steklenic. Dalje pripominja k točki 4. da ni za pravilno zaprte steklenice zmatrati le onih, ki so s probkovim zamaskom na predpisan način zamašene, ampak tudi steklenice s takozvanim patentnim zaklepom, če imajo čez zaklep kovinsk ali papirnat pasek tako pritrjen, da se steklenica ne more odpreti, ne da bi se poškodoval ta pasek.

Posestnik neke zaloge s pivom meni, da je omenjeno resolucijo razlagati tako, da naj se napolnitev steklenic s pivom pridrži le krčmarskemu obrtu. Če bi se to zgodilo, bi se s tem na deželi koristilo to onim krčmarjem, ki imajo zajedno zaloge piva, dočim bi se večini ostalnih krčmarjev škodovalo.

Zbornica pripominja, da so ta poročila resnici primerna Na Kranjskem napolnjujejo pivovarne in tudi zaloge piva steklenice s pivom in jih zatvorjene s takozvanimi patentnimi zaklepi spravljajo v promet. Pri tem oskrbe nekateri vsaki steklenici plombo, drugi kovinsk ali papirnat pasek. Ti pa prodajajo svoje pivo le v zabojih z več steklenicami na krčmarje in konsumente. Napolnjujejo pa steklenice s pivom tudi krčmarji sami. Dostikrat se pa tudi zgodi, da se pivo jeden ali dva dni prodaja iz soda in potem še le z ostankom napolnijo steklenice.

Vsekako je po mnenju zbornice nujno treba, da se trgovina s pivom v steklenicah uredi. Vsi krogi bodo z veseljem pozdravili ureditev, če se bo izvršila po načelih resolucije visoke poslanske zbornice državnega zbora.

Ob sebi se pač ume, da ne bodo pivovarne in zaloge piva glede prodaje piva v steklenicah na debelo imele manjših pravic, kakor krčmarji in da jim za razpečavanje piva v steklenicah ne bo treba posebne koncesije. Vendar pa bi bilo umestno, da se pri ureditvi točno določi, da je poraba takozvanega patentnega zaklepa dovoljena tudi pivovarnam in zalogam piva v prometu s konsumenti, pa le v zabojih, obsegajočih 25 steklenic.

7.) Zbornica je priporočala pri c. kr. deželni vladi prošnji Jan. Staniča iz Koprivnika in Martina Žontar-ja iz Stražišča za spregled redne doprinesbe sposobnostnega dokazila za mesarski obrt, ker sta prositelja dokazala, da sta se obrta učila in sta se pri njem več let praktično uporabljala.

8.) Zbornica je priporočala pri c. kr. dež. vladi prošnjo G. Perše-ta iz Metlike, da naj se mu dovoljena razprodaja podaljša za en mesec.

9.) Pri c. kr. finančnem ravnateljstvu je zbornica podpirala prošnjo usnjarja Jos. Rupnik-a iz Idrije za dobivanje denaturovane morske soli.

(Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

Obdelovanje travnikov.

(Konec.)

Preiskava teh dveh vrst sena nam pa nadalje kaže, da hrani v sebi seno s pognojenega travnika skoro še jedenkrat toliko množino fosforne kisline, kakor pa seno z nepognojenega travnika. S krmo pognojenega travnika nudimo živini v veliko večji množini v ohranjenje potrebno fosforno kislino, s katero zamoremo vzgojiti močnejo in za delo bolj zmožno živino. V kolikor se ne uporabijo te množine fosforne kisline za tvorjenje živalskega telesa in za proizvajanje živalskih snovij, nahajajo se zopet v gnoju, čegar vrednost se s tem pomnoži. Toda ne pospeši se samo pomnoženje fosforne kisline v gnoju z gnojenjem travnikov s Tomaževo moko in kajnitom, marveč doseže se tudi pomnoženje kalija in dušika. Poslednje je tem večje, čim bolj se pospešuje rast sočivja s trajnim gnojenjem s kalifosfatom.

Gnojimo torej dobro naše travnike, tedaj zamoremo dovesti tudi njivam več hlevnega gnoja z večjo gnojilno močjo. Pri travnikih z višjo kulturo se lahko omeji gnojenje na nadomestilo za množino kalija in fosforne kisline, ki se je odvzela po košnji; pri negnojenih travnikih treba je bolj pognojiti, tu je treba pomnožiti moč zemlje. Množina potrebnega kalija ravna se splošno po kakovosti zemlje; na ilovnatih travnikih zadostujejo 4 meterski stoti kajnita na jeden hektar, mej tem ko potrebuje zemlja, v kateri je le malo kalija, dvojno mero. Za vse travnike brez izjeme pa je določiti moč gnojenja s fosforno kislino v prvem letu na 6 do 8 stotov Tomaževe moke na hektar. V poznejših letih bodeta zadostovali za gnojenje dve tretjini, mej tem ko se pozneje omeji to samo na redno nadomestilo.

Mnogo posestnikov travnikov pa žal opusti opetovano gnojenje, ker so napačnega mnenja, da so preskrbeli s prvoletnim zadostnim gnojenjem travnik za več let dovolj z redilnimi snovmi. To postopanje je tembolj zavrniti, ker se s tem z nova zatre razvoj dobrih trav in dobrega sočivja, ki se je dosegel v prvem letu, in s tem zmanjšuje prinos. Vsakoletno gnojenje travnika sme le tedaj izostati, ako je dobro pognojen in je dobil v prejšnjem letu dvojno gnojenje. V naslednjem letu se mora gnojenje zopet ponoviti.

Pri gnojenju je treba paziti na to, ali se razseje kalijeva sol in Tomaževa moka istodobno, ali pa vsaka posebej. V prvem slučaju je razsipanje najprimerneje v jeseni ali pa najkasneje koncem februvarija; ta čas je sploh najugodneji za uporabo kajnita, posebno pa še karnalita radi klornatih stranskih sestavin.

Razsipanje Tomaževe moke pa ni navezano na noben čas; vrši se lahko v jeseni, po zimi, spomladi, po prvi ali drugi košnji, kakor dopušča vreme in čas. Tam, kjer dopušča kakovost travnika, je koristno, zavleči gnojilo z brano, vendar pa naj se nikar ne povlačuje pozno spomladi, da se ne raztrgajo nežne koreninice rastočih rastlin.

Kmetijske raznoterosti.

— **Vino iz pese.** V Rusiji so neki začeli delati vino iz pese. Hvalijo ga, da je to vino dobro in se težko loči od pristnega trtnega vina. Vsekako je mnogo boljše od sadjevca.

— **Vinska letnina.** Lani se je pridelalo v Franciji 45 milijonov hektolitrov vina, mimo 27 milijonov predlanskim. V Italiji se ga je lani pridelalo 22 (24), v Španiji 18 (20), Agieru 4 (3 7), Nemčiji 3 (3.5), Avstriji 2 5 (3), na Ogerski 1·6 (3) milijonov hektolitrov vina.

*

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

Šestindvajseto poglavje.

Posledja odkritja.

(Dalje.)

Vsled tacih pomislekov so Kolumba z različnimi pretvezami zadržavali pri dvoru, in kmalu so mu dali razumeti, da je bolje, da za Hajiti sprva imenujejo druzega guvernerja, ker so njemu naseljenci sovražni. Novi guverner bode na otoku napravil trajni red in kadar se to zgodi, postavili bodo Kolumba v vse njegove pravice. Naj je Kolumb še tako ugovarjal takemu rušenju danih mu predpravic, vendar je bil imenovan namesto Bobadilje gospod Nikolaj Ovando, kateri je dne 13. aprila 1502 leta prišel v S. Domingo kot guverner. Bobadilja in Rodjan bila sta obsojena v pregnanstvo. Če tudi se proti prvemu ni zahtevalo sodnje preganjanje, vendar je v nikdo očeh bil zgubil vsako spoštovanje; Rodjana in njegove privržence so pa bili prijeli in jih na jedni in isti ladiji z Bobadiljo poslali na Španско. Kolumbu pripadajoče imetje in dohodki, ki so mu šli kot podkralju, so se odvzeli Bobadilji in se posebni ladiji odposlali na Španско, da se vrnejo admiralu.

V tem pa je Kolumb obsojen v nedelavnost, se dolgočasil Skoro jedina zabava sta mu bila sinova Dijego in Ferdinand ter Beatrisa. Ko je poslednja umrla, je admirala zopet vleklo na morje, ki mu je vse življenje bilo tako ljubo. Jako so ga k temu spodbujala odkritja Portugalcev. Basko de Gamo se je bil ravno kar povrnil iz Indije in seboj pripeljal bogat plen. Pozornost trgovskih narodov se je obračala na pravo Indijo, za Kolumbove iznajdbe se ni nikdo zmenil. V tem, ko so samo španske ladije vozile mej Novim in Starim svetom so italijanske in nemške trgovske družbe dejanski trgovale z azijskim vzhodom.

Sedaj je sklenil Kolumb podjeti novo potovanje — in ne več po dvomljivem, temveč po trdno določenem načrtu. Zbral je poročila o portugalskih odkritjih in imajoč Kubo in Pariji za skrajni točki vzhodnega azijskega brega, sklenil je priti v Indijo vozeč mej Kubo in Parijo.

Morski tok, katerega je odkril na prejšnjih ekspedicijah, je tekel po Kolumbovih mislih v kak dotlej neznan zaliv, za katerim se nahaja Indijsko morje, na „oni strani Ganga“, kakor so rekali v starih časih.

Uspehi Portugalcev so kralja nagibali, da je bil naklonjen načrtom Kolumbovim, kajti 'če bi se opravičila Kolumbova domnevanja, bila bi najkrajša pot v Indijo v rokah Špancev. Bogastva, ki se sedaj spravljajo na Portugalsko, prešla bi potem skozi španske roke. Kralj je obetal, da dá Kolumbu vse prejšnje naslove in ugodnosti; če se posreči podjetje, ne bode štedil z nagradami njemu, njegovim otrokom in njegovemu bratu.

Pa Kolumb se ni dal preslepiti s praznimi obljubami, poleg tega mu pa štiri nesrečne ladijce, katere so mu dali na razpolago za preiskovanje neznanih bregov, niso mogle vzbujati zaupanja v bodočnost, zato je sklenil za časa storiti, kar je treba.

Zvečer dne 8 maja 1501. leta je prišel Kolumb v Kadiks, da ondu nastopi svoje četrto potovanje, a zjutraj drugi dan je nakrat k sebi poklical svojega staršega sina Dijega.

— Sin moj, — rekel mu je močno vznemirjen, — nezapopadljiva so pota božja, vsi smo umrjoči, zato je naša dolžnost, da smo vedno pripravljeni stopiti pred Gospoda. Zato sem poklical tebe, da se resno pogovorimo o bodočnosti, morda poslednji pot.

— Mari jaz ne pojdem s teboj oče, — vprašal je Diiego začuden.

— Ne, — odgovoril je trdno admiral. — Vzamem sabo le strijca Jerneja, brez katerega ne morem biti, a ti pa ostaneš z Moniko na Španskem.

— A Ferdinand?

— Ferdinand mogel bi ostati pri tebi, kajti on ima še samo 13 let; toda jaz ga hočem vzeti sabo, da bodem imel pri sebi vsaj jednega svojih sinov.

— Oče, vzemi mene rajši seboj, — Ferdinand ložje ostane tukaj pri patru Gašparju Gorzričiu, tvojem zvestem prijatelju in svetovalcu.

— Ne, sin moj, to ne gre. Ti si predstavatelj mojega rodu in ostati moraš tukaj na straži mojih pravic. Nezaupnost kraljeva mi vzbuja silno bojazen, da mi ne izpolni svojih obljub, za to sem za časa storil, kar je treba.

Od vseh važnejših listin, varujočih bodočnost našega rodu, dal sem napraviti prepise, in je izročil genueški banki, da je hrani. Ko bi Španija hotela rušiti moje pravice, tedaj se potegne zanje moje rojstno mesto — Genua. Mej temi listinami je pismo kraljevo z dne 14. marca 1502. leta, s katerim znova potrjuje darovane mi pravice in privilegije. Tako imaš v svojih rokah vsa sredstva, da varuješ naše pravice. Obljubiš li to meni?

— Kakor gotovo je Bog svet in Mati Božja, prizadeval si bodem z vsemi silami, da dosežem smoter, katerega si si ti postavil, — odgovoril je ginjeni Dijego s solzami v očeh.

— Bodi nam milostljiv Bog in vsi svetniki!... Oče in sin sta se goreče poljubila.

Ravno ta dan je še Kolumb odšel iz Kadiksa in čez 19 dnij je že bil za morjem. Z namenom, da za meni jedno svojih ladij z boljšo, je Kolumb dne 29. junija prišel na S. Domingo, kjer se je baš tedaj pripravljalo brodovje, ki je imelo Bobadiljo in Rodjana odpeljati v Španijo, — a dobil je od Ovanda ukaz, da ne sme stopiti na breg, more samo oddati pisma, ki jih je

pripeljal iz Španije seboj. Tako je bil Kolumb izgnan z otoka, katerega je odkril z nevarnostjo za lastno življenje.

Admiral je prenesel tudi to razžaljenje, ki je bilo zanj tem hujše, ker se je nadejal, da dobi zopet veljavo in dobro ime v naselbini, ako tja pride na čelu novega brodovja. Vzlic temu je Kolumb dal Ovandu dober svet. Opazujoč položaj Jupiterja in lune, Merkurja in solnca je Kolumb bil prišel do zaključka, da bode velik vihar. Če tudi je njemu bilo zabranjeno iti v pristanišče, ki je ob viharju bilo odprto tudi za tuje ladije, vendar je smatral za svojo dolžnost, opozoriti guvernerja, naj pred jednim tednom ne odpravlja brodovja. Temu opominu so se smejali, kajti vreme je bilo najlepše, in vlekel je ugoden veter proti Španski. Ovando je ukazal odpluti . . .

Vremenska opazovanja Kolumbova so se pokazala popolnoma zanesljiva. Jedva je naloženo brodovje prišlo v odprto morje, že je nastal grozen vihar, ki je raznesel ladije, kakor trske. Okolo 10 ladij z mnogimi potniki — mej njim Bobadilja in Rodjan — z zlatom v vrednosti kacih 10 milijonov se je potopilo. Le nemnoge ladije so se v kaj žalostnem stanju vrnile na S. Domingo. Samo jedna ladija, skoro najslabša, na kateri je bilo naloženo Kolumbovo imetje, je mogla odpluti na Španско in s tem je bila dokazana nedolžnost Kolumbova od zgoraj.

Prestanši vihar v nekem zaprtem zalivu, je Kolumb 14. julija odplul od Hajitija, pustivši Kubo in Jamajko na strani na zapad in je odkril otok Guanajo, ki leži ob honduraškem zalivu. Admiral ga je imenoval Smrekov otok, ker so na njem se nahajali lepi smrekovi gozdi in začel je trgovino z jukatanskimi prebivalci, katerih izdelki so imeli pečat višje kulture, kakor vsi dosedaj v Novem svetu. Tu je tudi izvedel za deželo, ležečo na zapadu. Imenovali so jo Maja (Jukatan). Ko bi bil admiral se ravnal po tem, kar so mu povedali domačini, gotovo bi bil prišel v Mehiko. Toda Kolumb je uporno ostal v svoji zmoti, da se nahaja hlizu Bengalskega zaliva. Premenil je smer svoji vožnji in obrnil se proti vzhodu omejivši se tako s preiskovanjem Karajibskega morja. Neprestani nasprotni vetrovi in viharji so Kolumbu ovirali pot in ne samo jedenkrat je bil v največji nevarnosti. Potem se ga je pa še lotila mrzlica, a admiral je vzlic temu sam vodil svoje ladije. Naposled je ladija dne 12. septembra prišlo do vzhodnega konca Hondurasa. Iz hvaležnosti za rešitev iz nevarnosti, ga je imenoval Gracias Deo (hvala Bogu) — katero ime se je ohranilo dosedaj.

Od tod je Kolumb odšel proti jugozapadu ob bregu in je prišel do onega dela Srednje Amerike, ki se sedaj imenuje Moskitos. Tu je nasproti čudni skupini otokov, katero je imenoval Huerga (vrt), opazil veliko indijansko vas, ki se je razprostirala ob ustju reke. Ker so mornarji bili jako utrujeni in je bilo treba tudi ladije popraviti, je Kolumb, se zasidral blizu sedanjega mesta Greytoona. Po poročilih, katere je nabral Jernej ob obrežju, je zlatonosna dežela ležala proti jugozapadu, zato je Kolumb jo obrnil nato stran in prišel je kmalu do zaliva Čiriki, imajočega mnogo otokov. Indijani imenovali so to deželo Kerabaro ali Korabaro, zlatonosni breg na oni strani Čirikija se je imenoval Veraguo. Kolumb je mislil, da se nahaja na južnem koncu indokitajskega polotoka, kjer se po trditvi Ptolomejevi nahaja zaliv Katigora. V tem trdnem prepričanju je Kolumb šel dalje, ne da bi bil dobro preiskal deželo Veraguo. Strašni vihar ga je vendar zagnal v zaliv, katerega je imenoval Puergo Bello, zaradi njenega lepega pristanišča.

Vedno dalje in dalje je vleklo Kolumba doli ob bregu celine. Celo nedvomljivi znaki zlata na bregu ga niso mogli ustaviti. Iskal je preliva, ki pelje v Portugalsko Indijo, katerega odkriti je bila njegova jedina želja. Toda neuspeh za neuspehom je zadeval njegovo podjetje. Viharji so sledili drug za drugim in črvive ladije njegove so se jedva držale na površju. Blizu Panamske ožine moral se je Kolumb vrniti. Po obupni borbi z vetrom in valovi je zopet prišel v Veraguo, kjer je sklenil napraviti naselbino, kajti neizcrpna množina zlate rude v zemlji je presegala najsmelejša pričakovanja lakomnega španskega dvora. Ob reki Velen so sklenili napraviti bivališče in Jernej je sklenil ostati v koloniji z jedno ladijo, admiral pa odpotuje na Španско in se vrne z novim podkrepljenjem. Toda zarota sosednih indijanskih glavarjev, vsled katere je bilo mnogo Špancev pobitih, je prisililo Jerneja, da je iskal zavestja na admiralovih ladijah, ki so še vedno krožile okrog Verague. Ker ladija, ki je bila ostala v naselbini, ni bila več za vožnjo po morju, so jo prepustili svoji osodi.

Povrniti se na Španско na treh ostarelih ladijah ni bilo mogoče, kajti črvi so jih bili močno razjeli ob straneh in na dnu. Zato se je Kolumb zopet odpravil v Hajiti. Strašen vihar, pri katerem se je jedna ladija potopila, obe ostali pa poškodovali, je Kolumba prisilil, da se je obrnil proti Jamajki. V ladiji je začela grozno voda teči in vodo so jedva mogli sproti zajemati in izlivati na vse mogoče načine. Pri tacih razmerah je Kolumb zahvalil Boga, ki je dne 25. junija 1503. leta prišel do Jamajke v pristanišče Sante Gloria, sedanji Kolumbov zaliv. Jedva so nehali odpravljati vodo, že sta ladiji se potopili prav do krova. Mornarji so se skrili v vrhnjih kajutah, mnogi so potonili. Kolumb je bil na polomljenih ladijah prav pred otokom, odrezan od vsake pomoči in izročen na milost Indijanov.

Na popravo ladij niti misliti ni bilo. Služiti so jim mogle le še za barikado, ako pride do boja z divjaki, a Kolumb je rajši ostal s svojim moštvom na polomljenih ladijah, nego bi šel na negostoljubni breg. K sreči so se jamajski Indijani pokazali prijazne.

Špancem so pripeljali živeža za zameno za razne stvari. Toda vzlic temu je bil položaj Špancev obupen. Kolumb je bil pripravljen umreti, ako slučajno ne pride mimo kaka španska ladija in jih ne reši.

Tedaj je Dijego Mendec sklenil svoje življenje postaviti v nevarnost, da reši spoštovanega admirala in njegove tovariše.

— Gospod admiral, — rekel je nekoč Kolumbu. — Vsi smo smrtniki. Ako kaj odločnega ne storimo, tako smo vsi gotovi pogina. Pripravljen sem se žrtvovati za vas, poskusil bodem z indijanskim čolnom priti na otok Hajiti in bodem ondu zahteval od Ovanda pomoč za vas in vaše ljudi.

— In jaz pojdem z vami, — pristavil je Genučan Fijesko. — Nikdo ne sme reči, da se je rojak admiralov bal zanj zastaviti življenje in je to prepustil Špancu.

Kolumb je krepko objel oba hrabreca in je mogel samo reči s tresočim glasom:

— Pojdita, z Bogom!...

Mendec in Fijesko sta se hitro pripravila. K indijskem čolnu so naredili krmilo, napravili lesen krov v varstvo pred valovi, postavili nanj jarbolo in na njem razprostrli jadra. K dvema hrabrecema se je pridružilo še 12 Špancev, in nekaj Indijanov in odšli so preskrbljeni s pismi na Ovanda in spremljevani z blagoslovom ostalih.

Predrzno podjetje se je posrečilo. Hrabreci so brez posebnih dogodkov prišli do nosa Farol na Ispanjoli, potem so pa ob obrežju prišli v S. Domingo. Ovando jih je prijazno vsprejel, a jim ni verjel, temveč je le mislil, da ga hoče Kolumb preslepiti in potem zasesti njegovo mesto.

Minoli so tedni in meseci, predno se je guverner odločil na Mendečeve nujne prošnje, da pošlje na Jamajko ladijo pod poveljstvom Dijega de Eskobara. Poslednji se je prepričal o kritičnem položaju Kolumbovem, a namesto pomoči, je odšel nazaj na Hajiti obetajoč, da pošlje večjo ladijo. Kolumb je bil zopet prepuščen osodi na milost. Mornarji so se jezili in preklinjali so uro, v kateri so izročili svojo osodo nepremišljeno hrabremu admiralu, katerega vedno preganja osoda. Brata Frančišek in Dijego Porras sta netila nezadovoljnost mej mornarji. Popustila sta admirala, izvabila seboj 48 mož in jeli so ropati po otoku. Indijani so se skrili v gozde in opustošili svoja polja, da tako z gladom pomore bele barbare. Kolumb je skoro umiral od glada, ko so mu Indijani prenehali donašati živež.

Samo velika zvezdoznanska izvedenost mu je pomagala iz tega strašnega položaja. Kolumb je dobro vedel, da bode dne 29. februvarija lunini mrak in sklenil je to izkoristi. Povabil je k sebi indijanske veljake. Ko so prišli, je Kolumb šel k njim, in nekaj mahajoč in roteč se, povedal jim po tolmaču, da se jim skrije nebeško oko, ako mu ne prineso živeža. Sprva so se mu smejali, a ko so videli lunin mrak, drli h Kolumbu s kričanjem in nesoč mu živeža, ter prosili so ga, naj potolaži Velikega Duha. Tako je bila odvrnjena nevarnost umreti od glada, a pretila je druga. Brata Porras sta se zaman trudila, da bi v indijanskih čolnih prišla na Hajiti, sklenila sta zatorej napasti admirala in njegove spremljevalce... Prišlo je do krvavega boja dne 4. maja 1504. leta. Mnogi so bili ubiti, Ferdinand Porras pa vjet. Zmaganci so prosili pomiloščenja, ki se je jim tudi dalo.

Koncem junija je naposled prišel Dijego Mendec na ladiji, katero je oskrbel z nenavadnim trudom za Kolumbove denarje. Dne 13. avgusta so nesrečneži prišli na S. Domingo. Četudi je Ovando skazoval veliko spoštovanje pred admiralom, vendar ni mogel se izdržati, da ne bi pokazal mu s tem svoje oblasti, da je ukazal sneti železje uklenenemu puntarju Porrasu.

(Konec sledi.)

Deželni zbor kranjski.

V dvanajsti seji dne 27. febr. pritrdi zbornica predlogu posl. barona Lichtenberga, da naj se vse peticije, kar jih še pride, odkažejo dež. odboru v primerno rešitev. Posl. Povše poroča imenom upravnega odseka o prošnji županstva na Vrhniki, da bi se vas Hrib inkorporirala vrhniškemu trgu. Prošnja se izroči deželnemu odboru, da o njej poizveduje in poroča. — Prošnja županstev Želimlje, Studenec, Iškaloka in Turjak za uvrstitev občinske ceste Studenec-Golo mej okrajne, se odstopita deželnemu odboru v poizvedovanje in poročanje. — Posl Jelovšek poroča o prošnji županstva v Hrenovicah za uvrstitev občinske ceste iz Gorenj v Bukovje mej okrajne ceste. Poročevalec predlaga naj se odstopi dež. odboru v poizvedovanje in poročanje. Posl. Zelen napada dež. odbor, da doslej še ni rešil prošnje za izločitev več vasij iz hrenoviške občine. Posl. Murnik in dr. Tavčar zavrneta ta napad kot neutemeljen in poučita poslanca o celi zadevi. Predlog upravnega odseka se na to sprejme. — Posl. Lenarčič poroča o samostalnem predlogu posl. pl. Lenkha glede zakona o zlaganju zemljišč in predlaga imenom upravnega odseka: C. kr. deželna vlada se pozivlje, da v prihodnjem zasedanju predloži deželnemu zboru načrt zakona o zlaganji zemljišč. Poročevalec povdarja veliko važnost komasacije in potrebo prisilne izvedbe zakona. Na Dolenjem Avstrijskem so se dosegli lepi vspehi z jednakim zakonom. Dež. predsednik baron Hein se izreka za predlog in obljubi, da bo vlada predložila tak načrt zakona Obširno razpravljata o predmetu še posl. pl. Lenkh in Povše. Predlog upravnega odseka se na to sprejme. — Posl. dr. Tavčar poroča o samostalnem predlogu posl. dr. Majarona o ustanovitvi občinskih posredovalnih uradov in mirovnih sodišč in predlaga imenom upravnega odseka, da naj se naroči dež odboru: 1.) Vse občine opoziriti na dež. zakon z dne 11. maja 1873. št. 24. dež. zak. in jih s poljudno pisanim navodom vapodbuditi k ustanovitvi obč. posredovalnih uradov; 2) prirediti obrazce za uradno knjigo prijav in obravnav in druge pri poslovanju posredovalnega urada potrebne tiskovine ter za vse to pridobi založnika; 3) vsako občino pozvati, da izreče mnenje, je li potrebno ali koristno ustanoviti tak urad; 4) poizvedeti po drugih kronovinah, kako so se ondu obnesla obligatorno vpaljana občinska

mirovna sodišča in 5.) v prihodnjem zasedanju poročati o dognanih poizvedbah ter staviti glede občinskih posredovalnih uradov primerne nasvete. Predlog se sprejme. — Posl. Povše poroča o prošnji prebivalcev vasi Hauptmanca na ljubljanskem barji za uravnavo struge Ižice in za pričetek osuševanje barja se izroči deželnemu odboru da jo odstopi odboru za osuševanje barja s priporočilom, da naj se, če kaže kupiti stroj za čiščenje struge. — Posl. vitez Langer poroča o letnega deželnega odbora poročilu „Agrarne razmere". Poročevalec predlaga resolucijo, da naj se poivednje o posojilnicah. Ko posl. Murnik pojasni da deželni odbor še v tem zasedanji predloži v smislu sklepa dež. zbora z dne 13 januvarija 1896, obširno poročilo o posojilnicah, umakne predlagatelj stavljeni resolucijo. Zbornica na to sprejme resolucijo, ki gre na to, naj deželni odbor predloži v prihodnjem zasedanji temeljito poročilo o poizvedbah glede ustanovitve deželne hipotečne banke. — Posl. Jelovšek poroča o letnega deželnega odbora poročilu „Občinske reči". Zbornica odobri poročilo in sprejme resolucijo posl. pl. Lenkha, da naj dež odbor v prihodnjem zasedanji nasvetuje, kako bi se dale posredovanjem enket preiskati gospodarske razmere v raznih občinah. — Poslanec Murnik poroča imenom finančnega odseka o raznih prošnjah za podpore. Dovoli se: Dijaškemu podpornemu društvu na visoki kmetijski šoli dunajski 30 gld, društvu za deška ročna dela na Dunaju 25 gld., društvu gospej krščanske ljubezni v Ljubljani po 100 gld. za l 1897, 1898 in 1899, društvu za varstvo avstr. vinoreje 30 gld. Prošnji Andr Kotnika iz Laz pri Staremtrgu, ker mu je poginilo nekaj živine in ona Iv. Škeranjnca v Ljubljani za rejenko Marijo Stalzer — se odklonita Deželnemu odboru v primerno rešitev se odstopijo prošnje: Kluba slovenskih tehnikov na Dunaji za izdajo tehniške terminologije, Alojzija Domicelja učenca na c kr. pomologičnem zavodu v Klosterneuburgu in Hugo Hinterlechnerja, učenca na c in kr. živinozdravnišnici na Dunaji. Deželnemu odboru se tudi odstopijo v rešitev prošnji Frančiške Usenik in Jan. Jamnika iz Rožnegapaha vsled prašičje kuge in prošnja občine sv. Gregor vsled škode po toči in povodnjih. — Posl. Globočnik poroča o projektu gradnje nove okrajne ceste od Smuke do Hinj oziroma do Lazine. Z ozirom na to, ker cela stvar še ni zrela predlaga poročevalec imenom upravnega odseka, da naj se zadeva vrne dež. odboru, da o njej nadalje poizveduje in poroča. Posl. dr Žitnik priporoča, da naj bi se sprejel predlog dež odbora in tako stvar rešila. Dež predsednik baron Hein povdarja, da so nadaljna poizvedovanja potrebna. Predlog upravnega odseka se na to sprejme. — Posl. Lenarčič o deželnega odbora letnem poročilu „Deželna kultura". Posl Višnikar utemelji in stavi nastopno resolucijo: Deželnemu odboru se naroča, potrebno ukreniti, da se za odvajanje poplavnih voda v kočevskih in ribniških kotlinah pričeta dela nadaljujejo, osobito, da se iztrebijo in zavarujejo rupe pri Goričivasi, Dolenjivasi, Rakitnici in v Loškem potoku in da radi državnega prispevka v to svrho stopi v dogovor s c. kr. vlado. Posl. Pakiž podpira resolucijo. Posl. Lavrenčič opozarja na nujnost regulacije vipavskih voda in prosi, da naj bi se dotični predlogi že v prihodnjem zasedanji stavili. Posl. Zelen govori o uravnavi Pivke. Posl. Hribar obširno razpravlja osuševanje ljubljanskega barja. Toži, kako se rešitev tega vprašanja zavlačuje in povdarja, da je pred vsem vlada, tega kriva Govornik pravi, da je važneje osuševanje barja nego uravnavanje vipavskih voda in pozivlje, vlado da čim preje prične z resnim delom glede osuševanja barja. Dež. predsednik baron Hein opravičuje postopanje deželne vlade. Posl Povše tudi želi, da bi se skoro dognalo vprašanje o osuševanji barja. Poročilo se na to odobri in sprejme Višnikarjeva resolucija.

V trinajsti seji dne 2. marca poroča posl. dr. Papež o prošnji županstva v Mozelju za dovolitev 3% dež. prispevka za zgradbo vodovoda. Prošnja se odstopi dež. odboru, da o njej poroča v prihodnjem zasedanji. — Posl. Jelovšek poroča imenom upravnega odseka o uvrstitvi v Vrhniškem cestnem okraji se nahajajoče občinske, ki se od okrajne ceste Vrhnika — Podlipa Podčelom blizu Rodetove hiše odcepi in drži čez Veliko Ligojno in Malo Ligojno do zaselja Na Fertici, kjer se stika s Tržaško državno cesto med *km* 17. in 17. med okrajne. Poročevalec predlaga, naj se uvrstitvi pritrdi, kar obvelja Posl. Lenarčič poroča o deželnega odbora letnem poročilu „Deželna kultura". Pri tej točki je bila daljša debata. Udeležili so se je posl Modic, Lavrenčič, Schweiger, Pakiž in Višnikar, ki so priporočali izvršitev rajnih vodovodnih naprav v svojih okrajih. Posl. Povše pojasnjuje kaj je že storil deželni odbor za napravo vodovodov, o katerih so imenovani poslanci govorili. Poročilo se na to odobri Posl. dr. Papež poroča imenom finančnega odseka o prodaji deželi kranjski pripadajočih zemljišč za Bežigradom c. kr. vladi v svrho ustanovitve zavoda za glahoneme. Ker se je vlada izjavila, da si pridrži prosto roko glede določitve prostora za imenovani zavod, predlaga poročevalec imenom finančnega odseka, da naj se deželnemu odboru noroči, da pri vladi izrazi željo, naj se ustanovi skupen zavod za gluhoneme in slepe otroke, dalje se pa deželni odbor pooblasti, da z mestno občino zamenja svet za Bežigradom s svetom nasproti muzeju ob Tržaški cesti Predlog se sprejme. — Posl. dr. Žitnik poroča o prošnji zdravstvenega zastopa Vipavskega za dovolitev podpore za zgradbo bolnice v Vipave. Prošnja se odstopi dež. odboru — Posl Kalan poroča o prošnji Marije Sapletov, vdove deželnega kancelista za zvišanje pokojnine. Prošnja se odstopi deželnemu v rešetev. — Posl. Višnikar poroča o prošnji društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani za podporo. Zbornica se izreče, da bode zanj prispevala, kadar bo zgradba zagotovljena. — Prošnja Jerneja Toni-ja na Igu za podporo vsled konjnske kužne bolezni se odkloni. — Posl. Murnik poroča o prošnji županstva v Dolenjevasi pri Senožečah za podporo za podporo starinskega stolpa in predlaga, naj se izroči dež. odboru z naročilom, da dovoli eventuvelno primerno podporo in poroča o tem centralni komisiji. Predlog se sprejme. — Posl dr. Papež poroča o poroča o prošnji županstva v Novemmestu za pospeševanje zgradbe ondotnega vodovoda Poročevalec stavi predlog, da naj deželni odbor nadalje poizveduje o zadevi in prosi državo za podporo in naj o vsem poroča. Posl. vitez Langer povdarja pomankanje vode v Novemmestu in okolici in po predlogu finančnega odseka bi se nujna potreba vodovoda zavlekla. On predlaga, da naj deželni zbor prizna zgradbo vodovoda za Novomesto in Šmihel-Stopiče za deželno podjetje, če drža da 40% in interesentje 30% Posl. dr. Tavčar se še odločneje potegne za brzo zgradbo novomeškega vodovoda. Govornik predlaga: Deželni zbor priznava nujno potrebo vodovoda za Novomesto Šmihel-Stopiče ter izreka, da bo dežela to podjetje podpirala s 30% vseh troškov in tudi s tem, da se izreče ali za deželno ali za tako podjetje, katero je podpirati iz občinskih sredstvi vse pa z pogojem, da prispeva država v smislu zakona z dne 30. junija 1884, št 116 drž zak. vsaj s 40% vseh stroškov; dež. odboru se naroča, da prične v tem oziru razprave s c. kr. vlado in predloži v bodočem zasedanji potrebni načrt zakona Posl. Povše pravi, da bode on in njegovi pristaši glasovali za dr. Tavčarjev predlog, a s pristavkom, da dežela da prispevka 30%, k večjemu od 120.000 gld. Dež. predsednik baron Hein se izjavlja proti temu dostavku posl. Povšetu. Posl. Pfeifer priznava potrebo novomeškega vodovoda Ko so govorili še posl. Povše, dr. Tavčar, vitez Langer, dež. predsednik baron Hein in poročevalec, sprejel se je dr. Tavčarjev predlog. Drugi predlogi so pali. — Prošnja občin Stara Loka in Bitinje za uvrstitev občinske poti od Žabnice do državne ceste držeče iz Ljubljane v Kranj med okrajne se odstopi deželnemu odboru. — Istotako se izroči deželnemu odboru prošnja občine Šmarce za uravnavo Kamniške Bistrice.

— Prošnja več posestnikov iz št. jernejske občine, da se opustti zgradba okrajne ceste od Zameškega proti Kostanjevici ter naredi most čez Krko pri Meršečivasi, se odstopi deželnemu odboru v poročanje. — Posl. vitez Langer poroča o uravnavi in p dpravi med okrajne ceste uvrščene občinske poti Kostanjevica-Malence-Zameško. Poročevalec predlaga da naj se dovoli v ta namen 3500 gld. Posl. Višnikar predlaga dovolitev 5000 gld. Zbornica sprejme Višnikarjev predleg.

— **Volitev v peti kuriji.** Pri volitvah volilnih mož v Ljubljani za peto kurijo so bili zmagali krščanski socijalisti. Pri volitvi poslanca dne 10. t. m. je voljen dr. Krek s 730 glasovi. Narodni kandidat M. Kunc je dobil 164 glasov, socijalist Železnikar pa 38 glasov.

— **Deželni zbor kranjski** se je zaključil dne 6. marcija zvečer. Kot zadnja točka se je razpravljala prenaredba volilnega reda. Katoliški poslanci so se izrekli proti tajnim volitvam. Vsled tega se volilni red ni rešil in pride v prihodnjem zasedanju zopet na vrsto.

— **Diplomi meščanstva** ljubljanskima starostama mestnega učiteljstva. gospodu vpokojenemu voditelju II. mestne šole gosp. Leop. Belarju in sedanjemu voditelju omenjene šole, g. Fr. Raktelju je slovesno izročil dne 7. marca t. l. mestni župan g. Iv. Hribar.

— **Umrl** je dne 7. t. m. na Šentuški gori ondotni g. župnik Simon Robič, znani kranjski prirodopisec. Blag mu spomin!

— **Stolnim dekanom v Ljubljani** je imenovan preč. g. kanonik dr. Andr. Cebasek.

— **Odlikovanje.** Presvitli cesar je davkarju v Mokronogu g Ig. Cirarju podelil povodom umirovljenja zlati zaslužni križec s krono.

— **Notarjem v Senožečah** je imenovan notarski kandidat g. Mihael Korbar v Ljubljani.

— **Slovenska opera ljubljanska** gostuje v nedeljo dne 14. t. m. v Celju v „Narodnem domu“. Pela se bode opera „Rigoletto“.

— **»Glasbena Matica«** je imela dne 11. t. m. zvečer v Narodnem domu svoj II. redni koncert.

— **Državna podpora v olajšavo bede.** Z dnem 18. februvarija t. l. je izšla cesarska naredba, ki določa, da sme vlada za pomoči potrebno prebivalstvo po krajih, kjer vlada revščina, izdati 250.000 gld. Podpore naj se vzlasti dovoljujejo za nabavo živeža, semena za setev itd.

— **»Slovensko bralno društvo«** snujejo v Litiji.

— **Nesreča.** Iz Bleda 9. t. mesca se nam poroča: Na Koritnem je uničil v noči od 7. do 8. marca požar uničil 6 gospodarjem vsa poslopja. Tistemu, pri katermu je začelo goreti, je tudi vsa živina zgorela, namreč: 5 goved in 2 konja. Da so druga poslopja rešili, ki so bila pred 5. leti pogorela, se je zahvaliti požarnim brambam, ki so prihitele najhitreje na pomoč. Prvo je bilo blejsko, ki je rešilo hišo prav v sredi ognja. Škoda je velika, ker so bili vsi ponesrečenci zavarovani le za majhne svote. Dolže nekega berača, da je zažgal. Na postopače je torej dobro paziti.

— **Obesil se je** dne 10. t m. zjutraj Jakob Presetnik iz Stožic pri Ljubljani. Vzrok samomoru je jako malenkosten. Dva moža sta ga tožila zaradi obrekovanja. Ker je Presetnik vedel, da bo obsojen na nekaj dni v zapor, se je obesil.

— **Nesreča.** 14letni Zorko Michl rudarjev sin v Trbovljah se je igral z dinamitnim kapsljem. Ta se je vnel in mu na desni roki odtrgal tri prste.

— **Pazite na otroke!** Dne 23. febr. je utonil v Knežaki v neki luži 3letni Anton Smerdelj. Stariši ne pustite otrok brez varstva.

— **Samomor.** Dne 26. febr. dop. zapustil je posestnik Anton Oražem iz Češnjic pri Trebnjem svoj dom in se podal v svoj vinogrod „na gomili“. Ker se Oražem do drugega dne ni vrnil, so ga šli iskat in našli mrtvega v vinski kleti. Ustrelil se je. Vzrok samomoru so slabe gospodarske razmere Zapustil je vdovo z 7 otroci starimi od 1 do 14 let.

— **Sumljiva smrt.** 66letni kajžar Anton Vodnik iz Zaboršta pri Brezovici pri Kamniku je živel v prepiru s svojo ženo. Dne 2. marca zvečer pa je žena celo dobro pretepla z nekim orodjem moža Druzega dne je mož po nekih stopnjicah pal in kmalu na to umrl. Ker je ravno prej tožil o groznih b lečinah v glavi, se sodi, da mu je žena prizadjala z udarci smrtne poškodbe na glavi in da je vsled tega tako naglo umrl. Uvela se je preiskava.

— **Skrivajte pred otroci žvepljenke!** Dne 25 febr. je pogorel v Zalogu pri Kamniku kajžar Janez Ogrinc. Škode ima 600 gld., zavarovan je bil za 300 gld. Zažgal je sosedov 12letni sin, ko se je igral z žvepljenkami

— **Utonil** je v Glinki pri Šmarji pod Ljubljano 58letni klapec Jan. Dolenc, Zajemal je vodo iz vodnjaka, pal vanj in utonil.

— **Mrtvo truplo** so našli dne 28. febr. na nekem travniku blizu Stoba pri Domžalah. Ponesrečenec je bil nepoznan prileten berač, ki je najbrž vled pijanosti ostal na travniku in zmrznil.

— **Povišanje hitrosti brzovlakov.** Pri državni železnici se pečajo s študijami in skušnjami, kako bi povišali kitrost brzovlakov. Sedaj prevozi brzovlakov 60 kilometrov v edni uri. Hitrost hočejo tako povišati, da bi znašala 80 kilometrov na edno uro.

— **Vojaški nabori** bodo letos dne 1. aprila v Vel. Laščah, dne 2 in 3. aprila v Ribnici, dne 5. in 6. aprila v Kočevju, dne 8. aprila v Črnomlju, 10. aprila v Metliki, 12., 13 in 14 aprila v Novem mestu, 20. aprila v Žužemperku, 22. aprila v Trebnjem, 23 in 24. aprila v Mokronogu, 26. aprila v Kostanjevici, 27. in 28. aprila v Krškem, 29. aprila v Radečah, 30. aprila in 1. maja v Litiji, 3 in 4. maja v Višnjigori, 5., 6., 7. in 8 maja v Ljubljani za okolico, 10 in 11. maja na Vrhniki, 12 in 13. maja v Ljubljani za mesto, 14. in 15. maja v Prevojah, 17., 18. in 19. maja v Kamniku, 20., 21. in 22. maja v Škofjiloki, 24., 25. in 26. maja v Kranju, 28., 29. in 31. maja v Radovljici. Dalje 11. in 12. maja v Idriji, 14 in 15 maja v Logatcu, 17. in 18 maja v Ložu, 20., 21. in 22. maja v Postojini, 24. in 25. maja v Vipavi in dne 28 in 29. maja v Ilirski Bistrici.

— **Noslanje pojema.** V tem, ko se vedno več kadilnega tabaka proda, se tobaka za nos leto za letom manje proda. Pred malo leto se ga je prodalo še na leto 26.000 meterskih centov, a sedaj se ga proda še samo 20.000 meterskih centov. Nosljajo največ bukovinski in gališki kmetje, in redovniki, kateri v Galiciji in na Tirolskem dobivajo tobak po znižani ceni, in pa krojači, ki pri delu kaditi ne morejo.

— **Žepni tat pri dunajskem poštnem uradu.** Dne 14. julija lanskega leta je galanterijski delavec Frid. Schneider na Dunaju skontisu Jožefu Adameku ukral likvidacijski listek in ž njim pri blagajnici si dal izplačati 10.000 gld. Ko je potem Schneider v bavarski podružnični banki v Monakovem blagajniku pri blagajnici, ki je nekemu denar naštel, denar hitro iztrgal in ž njim hotel bežati, so ga prijeli in zaprli. Schneider je pri sodišču izpovedal, da je na Dunaju doma. Če tudi je Schneider bil marsikaj napak povedal, vendar se je dunajski policiji posrečilo, da je dognala, kdo je ta tat in kje da je, na Dunaju stanoval. Precej je policija sumila, da je on tudi na Dunaju izvršil omenjeno tatvino. V stanovanju njegove matere in sestre je tudi zares našla na Dunaju ukradeni denar pod premogom skrit. Policija je tedaj našla tudi

več hranilničnih knjižic, kar je vzbudilo sum, da je Friderik Schneider, da je Schneider v Budimpešti slugu tvrdke Guttman iztrgal torbo, v kateri je bilo 8000 gld. Okradeni sluga se je iz Budimpešte poklical na Dunaj in tatu spoznal. V Monakovem je bil obsojen Schneider zaradi poskušene tatvine v šestmesečno ječo, katero je sedaj že prestal. Bavarska oblastva so ga izročila avstrijskim in na Dunaju se bode moral zagovarjati že zaradi omenjene tatvine v dunajski poštni hranilnici in zaradi žepnih tatvin, katere je izvršil v Pulju, ko so spuščali neko ladijo na morje in pa zaradi omenjene tatvine na Ogerskem. Ker je avstrijski državljan, ga ogerskim sodiščem ne izroče. Njegovega brata Franca Schneiderja zaprli so te dni v Nemčiji, ker je ukral neko zimsko suknjo, njegova mati je pa zaradi sokrivde pri tatvinah v preiskavi.

— **Pomerančni ali citronovi sok — dobro zdravilo.** Citronov sok se rabi za razna domača zdravila. Neki poseben slučaj ozdravljenja s citronovim sokom poroča „Agramer Tagblatt“: Štefan Cuvajo pri mizarskem mojstru v Zagrebu so se jeli pred 15 leti po rokah delati neki spuščaji. Bolezen je bila vedno hujša, delale so se kraste in grinte, koža se mu je lupila Naposled ni mogel niti delati. V bolnici ga niso znali ozdraviti. Te dni mu je neki major svetoval, naj rabi citronov sok in res, kar se je jel s tem sokom mazati, je bolezen pojenjala. Nohtovi, ki so mu bili odpadli, so mu na novo izrastli

— **Cesarja Viljema častilec.** Cesar Viljem ima nekega posebnega častilca v Trstu Ta tržaški meščan je obljubil Berlinčanom, da jim pošlje zastonj 300 vreč lavorjevih listov, da bodo ž njimi posuli ceste, po katerih pojde sprevod ob stoletnem rojstnem dnevu cesarja Viljema I.

— **Samomor odvetnika.** V nekem hotelu v Katovici na Češkem se je ustrelil odvetnik dr. Baraska. Kaj je povod samomoru se ne ve.

— **Precej močen potres** čutili so v nedeljo v Gorici. Od sten je odpadal omet. Več oknič se je razbilo. Večje škode pa ni nobene.

— **Nesreča na železnici.** V Barnovu na Predarelskem sta na kolodvoru vkupe trčila dva vlaka. Jedna ženska je ubita, 12 italijanskih delavcev težko poškodovanih

Milijonar obešen. Kakih 200 oseb večinoma zdravniki in časnikarski poročevalci, je bilo dne 16. februvarija navzočih pri usmrtenju Alfreda Dustrowa v Unionu. Mož je pred 3. leti na zelo surov način ustrelil ženo in 18 mesecev staro dete. Od istega časa se je delal blaznega. Dne 15. februvarija zvečer pa, ko je zvedel, da so mu ure štete je postal zopet pameten. Tik pred smrtijo je zopet govoril zelo tiho, da je zvezni general pl. Brandenburg in zanikal, da ni morilec, rekel da gre v miru k Gospodu, zahvalil se bivšemu governerju in zagovornikom. Potem pa je truplo palo več jardov globoko, parkrat se zavrtelo na osodepolnem konopcu in kmalu je smrt nastopila Artur Dustrow je bil milijonar v St. Louisu, bil nekaj let oženjen in študiral zdravilstvo. Pred svojim zločinom je postal pustolovec, zapravljal denarje, pil in se pečal z lahkoživkami Dne 13. februvarija 1894. prišel je domu pijan ter bi se imel z ženo peljati ne sprehod Služkinja mu je šla nasproti in ga vprašala, ako se želi preobleči, ali pijani Dustrow je hotel to pretepsti na kar ga je žena svarila, da naj jo pusti in ni ta nič kriva. Dustrow je ženo na tla pobil, kmalu se zopet vrnil z revolverjem in njo ter dete ustrelil. Vsled obilo premoženja se mu je posrečilo, da so tako dolgo odkladali z izvršitvijo smrtne kazni.

— **Zvita goljufija.** V Monakovem so nedavno izplačali pet brzojavnih nakaznic po 2000 gld. mark. Pozneje se je pokazalo, da so dotične nakaznice bile ponarejene. Blizu Ingolstadta je bil nekdo prerezal zvečer brzojavno žico, ki pelje v Monakovo. Zvezal jo je z brzojavnim aparatom, ki ga je seboj prinesel in brzojavil omenjenih pet brzojavnih nakaznic. Sodi se, da je to storil kak brzojavni uradnik.

— **Samomor urednika.** Ustrelil se je glavni urednik poljskega časopisa „Reforma“ v Krakovu dr. Paromsky

— **Češke tajne zveze.** Policija v Pragi vedno zasleduje po omladistih. Nedavno je bila zaprla nekaj rokodelskih učencev, ki so imeli skrivno društvo „Puntarsko Češko“. Obsodili so jih v zapor od štirih dnij do štirih tednov, jednega pa zaradi razžaljenja cesarja v petnajstmesečno ječo.

Loterijske srečke.

V Brnu dne 10 marca t. l: 80, 21, 73, 9, 20.
Na Dunaji dne 6. marca t l.: 74, 10, 72, 63, 49.
V Gradci dne 6 marca t. l.: 41, 66, 14, 39, 87.

Št. 7267.

Razglas.

V smislu deželnega zakona z dne 17. junija 1870., št. 21. dež. zak., o varstvu zemljiških pridelkov proti škodi gosenic, hroščev in drugih škodljivih mrčesov naročam vsem posestnikom, uživalcem in najemnikom zemljišč v ozemlji mestne občine ljubljanske, da jim je

do 15. aprila letos

svoje sadno in lepšalno drevje, grmovje, seči, lesene vrtne plotove in hišne stene na vrtih, na polji in na travnikih očistiti zapredenih gosenic, mrčesnih jajec in zapredkov (ličin), in sežgati ali kakor si bodi pokončati nabrana gosenčna gnjezda in jajca.

Prav tako je gosenice, ako se spomladi pokažejo na drevji, grmovji in rastlinji, kakor tudi zapredke pokončati **kakor hitro mogoče a nadalje do 15. maja letos.**

Kedar se drevesa, ki so jih napadle gosenice, posekajo, ali kedar se veje, ki so jih napadle gosenice, odsekajo, tedaj se taka drevesa oziroma take veje ne smejo pustiti v tem stanu ležati, ampak morajo se ali gosenice obrati od njih ali pa drevesa in veje precej sežgati.

Dalje morajo gori imenovane osebe hrošče, dokler letajo, od svojega sadnega in lepšalnega drevja, lepšalnih grmov in drevorednih dreves, potem od drevja ob gozdnih robeh v istih primerljajih, kjer je tega treba zaradi bližine, vsak dan, zlasti v zaranih urah otresati in pokončevati ali obračati kmetijstvu na korist.

Na polji se morajo črvi (podjedi, ogrci) pri oranji ali kopanji zemlje precej za plugom, motiko ali lopato pobirati in koj pokončati.

Če se bode kdo obotavljal, gori navedena opravila izvršiti do določenega časa, jih bode mestna občina dala izvršiti na njegove stroške, vrhu tega pa se mu bode naložila na korist občinske blagajnice globa od 1 do 10 goldinarjev, in če bi se to ponovilo, do 20 goldinarjev; kdor bi ne mogel plačati globe, bode kaznovan z zaporom od 12 ur do 4 dni.

V Ljubljani, dne 25. februvarija 1897.

Župan:

Ivan Hribar l. r.

Tržne cene

V Ljubljani dne 27. febr. 1897. Pšenica gld. 8·80 kr. rž gld. 6·70 kr., ječmen gld. 5.50 kr., oves gld. 6 40 kr., ajda gld. 7·— kr., proso gld. 6·— kr., turšica gld. 5·— kr., leča gld. 12 — kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 10·— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Največja zaloga

raznega semena

na pr. večne nemške detelje (lucerne), štajarske detelje, inkarnatke, turške in travniške detelje, raznih vrst **velikanske pese,** ki je splošno znana kot najboljša krma; potem **travna semena** za suha, mokra, peščena ali ilovnata tla. Velika zaloga raznih semen **salate, kumar, peteršilja, zelene, sladkega graha, fižola** in drugih zelenjadnih vrst. (4)

Mnogobrojnega poseta prosi

PETER LASSNIK

v Ljubljani.

Pristno brnsko sukneno blago.

Jeden odrezek 3·10 *m* dolg zadostuje za jedno obleko za gospoda in velja le	gld. 3·10 iz dobre » 4·10 » » » 4·80 » » » 6·— » najboljše » 7·74 » fine » 9·— » finejše » 10·50 » najfinejše	pristne ovčje volne

1 odrezek za črno salonsko obleko gld. 10·—

Blago za vrhne suknje, loden, peruvien, dosking. Blago za državne in železniške uradnike, grebenčasto in ševejot blago, razpošilja po tovarniških cenah kot reelno in solidno dobro znana (4)

sukno-tovarniška zaloga

Kiesel-Amhof v Brnu.

Vzorce pošlje zastonj in poštnine prosto. Pošiljatve po vzorcih.

Pozor! P. n. občinstvo se opozori, da se blago veliko ceneje dobi, ako se naravnost od nas naroči, kakor pri prekupcih. Tvrdka **Kiesel-Amhof v Brnu** razpošilja vsako blago po **pravih tovarniških cenah** brez krojaškega prebitka, kar zasebne naročnike zelo oškoduje.

Kdo pije Kathreiner-Kneippovo sladno kavo?

Vsak

kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav ostati in si kaj prihraniti.

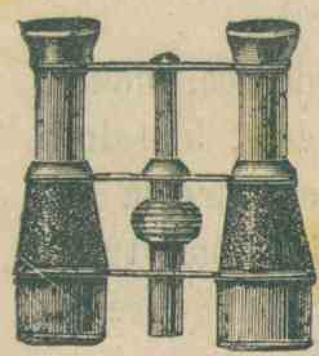

Prodajo svojih slovečih optiških predmetov za Ljubljano poverili smo edino le g. **Iv. Somnitz-u,** prej **Fr. Pettauer, urarju v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 18.** Pri njem je vedno jako bogata zaloga. — Ilustrovani katalogi s kakimi 200 slikami večinoma naravne velikosti so na vpogled v prodajalnici **g. Iv. Somnitza, Sv. Petra cesta št. 18,** in so interesentom zastonj na razpolago. Če potrebujete očal in ščipalnikov, gledaliških in potnih kukal, dalnogledov, barometrov, termometrov, kompasov, korakoštevcev, lup itd., prosimo najuljudneje, da se obrnete na **g. Iv. Somnitz-a.** Očala in ščipalniki se na zdraviške odredbe najhitreje in najtočneje izdelujejo. Poprave se izvrše točno, dobro in po ceni.

Optiški industrijski zavod

Bratje Grabich

Lipsko in Bathenow.

Zaloge v več kakor 200 mestih.

V svrho varnosti občinstva pred nič-vrednimi ponarejanji nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pravi

Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu" in tovarne farmacevtičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi

pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih oblastev. (9)

Najstareje, najpristneje, najceneje ljudsko domačo zdravilo, ki uteši prsne in plučne bolesti in želodečni krč itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu".** Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe **zeleno tiskane** varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem nič vrednejo ponaredbo. **Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnomovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.** 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.

ADOLF THIERRY, lekarnar

v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.